

VESIENSUOJELUMENETELMIÄ

Vesiensuojelu koetaan hyvin tärkeänä ja yhteiskunta vaatii yhä enemmän toimenpiteitä maataloudessa. Maatalouden tulevaisuus riippuu hyvin paljon poliittisista päätöksistä, joten yleinen mielipide elinkeinosta on tästä syystä erittäin tärkeä. Mitä tahansa maataloudessa tehdään, näkyvät vaikutukset vasta vuosien jälkeen. Viisi vuotta on tässä yhteydessä erittäin lyhyt aika, mutta kuitenkin huomattavasti pitempi aika kuin mitä tiedotusvälineiden ja ympäristöihmisten kärsivällisyys kestää. Tästä syystä olisivat näkyvät toimenpiteet pelloilla erittäin tärkeitä. Oikein toteutettuina eivät näiden toimenpiteitten tarvitse olla taloudellisesti tai työmäärällisesti raskaita. Taloudellisesti ne voivat olla jopa tavallista viljelyä kannattavampia. On myös hyvä muistaa, että monia tavallisia kasvinsuojeluaineita ei saa käyttää 10 – 25 metriä lähempänä vesistöä.

Seuratessa yleistä keskustelua saa helposti sen käsityksen että suojavyöhykesopimukset ovat ainoa toimenpide mitä pelloilla voi toteuttaa. On kuitenkin olemassa paljon muita mahdollisia keinoja saavuttaa samoja tuloksia. Seuraavassa osa niistä.

Suoja-alueet, leveys 0,6 – 3,0 m

Vesilaissa määrätään, että pellon ja ojan väliin pitää jättää vähintään 60 cm leveä muokkaamaton piennar. Tämä on vähimmäisvaatimus, mikä koskee kaikkia tukihausta riippumatta. Tukimääräyksissä sallitaan että pellon ympärille jätetään enintään kolme metriä leveä kaista ilmoittamatta sitä erillisenä kasvulohkona. Sarkaojilla on muita sääntöjä. Purojen, jokien ja järvien rantoihin jätetään aina kolmen metrin kaista.

Suoja-alueet, leveys 3,0 – 10,0 m

Purojen ja jokien varteen sekä järvien rannoille voi jättää enintään 10 metriä leveän kaistan. Kaista ilmoitetaan omana kasvulohkoon. Viljelty kasvi on suojakaista. Suojakaistalle maksetaan tila-, lfa- ja ympäristötukea. Suositellaan että kaista niitetään ja sato korjataan pois kerran kasvukauden aikana, pakkoa ei ole. Niitetään vähintään niin usein ettei kaistalla kasva vesakkoa eikä pensaita. Vesakot ja pensaat johtavat valvonnassa pinta-alan pienenemiseen. Kaistalla ei saa käyttää kasvinsuojeluaineita eikä sitä saa lannoittaa. Kaistasta ei tehdä sopimusta eikä sitouduta pitämään sitä tietyn ajan. Kaistaa voi käyttää päisteenä. Kaistaa ei voida laskea mukaan ympäristötuen kasvipeitteisyyteen.

Suoja-alueet, leveys yli 15 m

Varsinaiset suojavyöhykkeet ovat vähintään 15 metriä leveitä. Vyöhykkeestä maksetaan tila- ja lfa-tukea sekä enintään 450 €/ha erityisympäristötukea. Vyöhykkeelle tehdään suunnitelma sekä kustannusarvio, ja tuen suuruus riippuu kustannuksista. Suojavyöhykkeestä tehdään 5 tai 10 vuotta kestävä sopimus. Sopimus tehdään TE-keskuksen kanssa. Vuosittainen maksatushakemus tehdään kevään tukihakemuslomakkeilla. Vuokrapeltojen vuokrasopimusten on oltava vähintään yhtä pitkät kuin suojavyöhykesitoumus. Vyöhykettä ei lannoiteta eikä siihen käytetä kasvinsuojeluaineita. Sato korjataan vyöhykkeeltä vähintään kerran kasvukaudella. Vyöhyke lasketaan ympäristötuen kasvipeitteisyyteen. Suojavyöhykkeestä muodostetaan oma peruslohko, ja tietyissä tapauksissa voi kokonainen olemassa oleva peruslohko olla suojavyöhykkeenä.

Perus- tai kasvulohko suoja-alueena

Tavalliselle viljelylle nurmelle maksetaan sama tuki kuin viljalle. Nurmien sato tulee korjata kerran kasvukaudella. Varsinaista lannoitusvelvoitetta ei ole. Jos sadon korjuu on hankalaa voi lohkon ilmoittaa hoidetuksi viljelemättömäksi pelloksi. Mikäli näitä peltoja on alle puolet tilasta maksetaan niistä tila- ja lfa-tuet. Lannoittamattoman nurmipellon ravinnetaso laskee mikäli sato viedään pellolta pois.

Suomi yrittää saada EU:lta hyväksynnän ns. luonnonhoitopelloille. Esitys on hieman vastatulessa mutta viimeinen tarjous (joulukuun alku) olisi, että ”monivuotisille nurmipelloille” maksettaisiin ympäristötukea 170 €/ha ja ”monimuotoisuuspelloille” 300 €/ha. Useimpien tilojen ympäristötuki on tällä hetkellä alle 150 €/ha. Nurmipellot vastaisivat pitkälti nykyistä monivuotista viherkesantoa, jolla pelto pitää olla vihreänä vähintään kaksi kasvukautta. Säännöt niitosta ja sadon hyödyntämisestä olisivat lievemmat. Monimuotoisuuspellot vaatisivat tiettyjä siemenseoksia sisältäen niitty- ja riistakasveja. Luonnonhoitopeltoja saisi olla enintään 15 % tilan kokonaisalasta. Kannattaa muistaa, että nämä säännöt eivät vielä ole lopullisia.

Ravinnekuormituksen tehostettu vähentäminen on uusi erityisympäristötuki, jota oli mahdollista hakea syyskuussa 2008 ja joka tulee todennäköisesti hakuun myös keväällä 2009. Peruskäytäntö on sama kuin suojavyöhykkeellä, mutta sitomusaika on aina viisi vuotta. Peltoa ei saa lannoittaa eikä siellä saa käyttää kasvinsuojeluaineita. Viljavuusnäytteitä tulee ottaa useammin kuin perusympäristötuessa. Kuivan heinän viljelyssä riittää yksi korjuukerta, mutta jos viljellään tuoretai säilörehua vaaditaan kaksi korjuukertaa. Fosforileiman tulee olla korkea tai arveluttavan korkea, jotta sopimus voidaan tehdä. Pelto, joka rajoittuu laskuojaan tai isompaan vesistöön pääsee mukaan jos fosforileima on hyvä tai sitä korkeampi. Maksimituki on 347 €/ha. Suojavyöhykkeeseen verrattuna haittapuolena on tiukemmat säännöt ja alempi tuki. Etuina on, että paikkavaatimukset ovat lievemmat, koko lohko on helpompi saada tuen piiriin ja jos sopimus tehdään osalle lohkoa ei tarvita peruslohkojakoa.